

ביטוח נפגעי עבודה

כללי

ביטוח נפגעי עבודה נועד לסייע למבוטחים שנפגעו בעבודה ולפצות אותם על אובדן הכנסתם בתקופה שלאחר הפגיעה שבה נעשו בלתי כשירים לעבוד, או על הנזק הגופני או הנפשי מהפגיעה. ביטוח נפגעי עבודה גם מסייע לאותם נפגעים לחזור לעבודה בעזרת שיקום מקצועי.

פגיעה בעבודה היא תאונה בעבודה (במהלך ועקב העבודה, לרבות בדרך אליה וממנה ובנסיבות כמפורט בחוק) או מחלת מקצוע (שהמבוטח חלה בה עקב עבודתו כמפורט בתקנות).

בביטוח נפגעי עבודה מבוטחים עובדים שכירים (מ-1954) ועצמאים (מ-1957); מי שנמצאים בשיקום מקצועי או בהכשרה מקצועית, מי שנבחנים לפי חוק החניכות או חוק שירות התעסוקה (בשעת הבחינה בלבד); אסירים עובדים; תושבי חוץ המועסקים אצל מעסיק ישראלי (מ-1970); תושבים ישראלים בחו"ל בתנאים מסוימים (מ-1970); מי ששכרם נקבע על פי החוק; עובדים תחת חוק עבודת שירותי חירום.

גמלאות ותשלומים

דמי פגיעה

דמי פגיעה משולמים למי שנפגעו בעבודה או חלו במחלת מקצוע, ועקב כך הם אינם יכולים לעבוד בעבודתם או בעבודה מתאימה אחרת ואף לא עבדו בפועל, והם זקוקים לטיפול רפואי. דמי הפגיעה משולמים מהיום הראשון שלמחרת הפגיעה ולכל היותר בעד 91 יום (13 שבועות). שיעור התשלום 75% מהשכר הממוצע של הנפגע בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה ועד לסכום המרבי (בינואר 2018 – 1,097.88 ש"ח ליום).

גמלאות נכות

גמלאות נכות מעבודה משולמות לנפגעי עבודה שנותרו נכים זמנית או לצמיתות בעקבות הפגיעה בעבודה.

- **קצבת נכות זמנית:** משולמת לבעלי דרגת נכות זמנית של 9% לפחות ושיעורה 75% מההכנסה בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה כפול דרגת הנכות.
- **קצבת נכות צמיתה:** משולמת לבעלי דרגת נכות צמיתה של 20% לפחות. סכום התשלום נקבע לפי דרגת הנכות הרפואית בשיעור יחסי לשכר שבשלושת החודשים שלפני הפגיעה

(הסכום המרבי בינואר 2018 – 32,936 ש"ח לשכיר ולעצמאי). שיעור הקצבה 75% מההכנסה בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה כפול דרגת הנכות.

- **מענק נכות:** תשלום חד-פעמי לבעלי דרגת נכות של 9%-19% לצמיתות, ושיעור קצבה חודשית כפול 43.
- **קצבה מיוחדת:** משולמת נוסף על הקצבה החודשית לבעלי דרגת נכות צמיתה של 75% לפחות (וזכאים נוספים על-פי החוק), הזקוקים לעזרה בפעולות היומיום (הסכום המרבי בינואר 2018 – 8,234 ש"ח).
- **מענק מיוחד:** משולם לבעלי דרגת נכות של 75% לפחות למימון הוצאות חד-פעמיות עקב הנכות: התאמת דיור, רכישת אביזרי עזר ורכישת רכב לסיוע בניידות (למוגבלים בניידות בלבד) 60% מקצבת נכות מלאה מעבודה.

גמלאות תלויים

גמלאות תלויים משולמות לאלמן/ה, ליתומים ולהורים (בנסיבות מיוחדות גם לבני משפחה אחרים) שהיו תלויים בפרנסתו של מי שמת עקב פגיעה בעבודה. הגמלאות המשולמות הן קצבת תלויים, מענק תלויים, מענק נישואים, שיקום מקצועי לבן/בת הזוג המקבל קצבת תלויים, דמי מחיה ליתומים, מענק בר מצווה ומענק פטירה.

לקצבת תלויים זכאים אלמן או אלמנה שיש עימם ילדים, או שמלאו להם 40 שנה או שהם אינם מסוגלים לכלכל את עצמם. שיעור הקצבה 40%-100% מהקצבה המלאה שהיתה משולמת למבוטח (שנפטרו) אילו היה בעל דרגת נכות של 100%, ובהתאם למספר הילדים¹.

קצבת התלויים שיעורה כקצבת נכות מעבודה בשיעור המרבי – כלומר 75% מהשכר שהיה לנפטר בשלושת החודשים שקדמו ליום שבו הפסיק לעבוד או לעסוק במשלח ידו בשל הפגיעה. אלמנה או אלמן עם ילד אחד לפחות, זכאים לקצבה בעבור עצמם ולתוספת בעבור הילד/ים, כל זמן שהילדים נמצאים עימם.

• אלמן או אלמנה עם ילדים

עם ילד אחד – 80% מקצבת נכות מלאה מעבודה (20% בהם תוספת בעבור הילד); עם שני ילדים – 90% (30% בהם תוספת בעבור הילדים); עם שלושה ילדים או יותר – 100% (40% בהם תוספת בעבור הילדים).

• אלמן או אלמנה שאין עימם ילדים

אלמנה בת פחות מ-40 – מענק חד-פעמי בשיעור 60% מקצבת נכות מלאה מעבודה כפול 36; אלמנה בת 40-50 – קצבה חודשית בשיעור 40% מקצבת נכות מלאה מעבודה; בת 50 או יותר – קצבה חודשית בשיעור 60% מקצבת נכות מלאה מעבודה. במקרים האלה, מי שאין עמם ילדים יהיו זכאים לקצבה חודשית בשיעור הגבוה (60% מקצבת נכות מלאה) אף אם אינם בני 50: - בעת הפטירה היה עמם ילד שהיה זכאי לקצבה והוא אינו זכאי עוד;

1 שיעור קצבת התלויים בהתאם למספר התלויים וקרבתם כמפורט בחוק.

ביטוח נפגעי עבודה

- בעת הפטירה האלמנה היתה בהריון (עד הלידה תקבל קצבה בשיעור של 60% ולאחר הלידה בשיעור של 80%, 20% בהם בעבור הילד);
- הם לא היו מסוגלים לכלכל עצמם מעבודה סמוך לפטירה או בתוך שנה מיום הפטירה (אם שולם להם מענק חד-פעמי הוא ינוכה מהקצבה).

• ילדים

הקצבה לילדים משולמת בדרך כלל כתוספת לקצבה ההורה, אך אם הילד התייתם משני הוריו או שההורה הנותר אינו זכאי לקצבה (גרושה או אלמן/ה שנישאו בשנית), תשולם הקצבה בנפרד: לילד אחד – 60%; לשני ילדים – 80%; לשלושה ילדים – 90%; לארבעה ילדים או יותר – 100%.

• בני משפחה אחרים

אם המבוטח לא הניח אחריו בן/בת זוג או ילדים הזכאים לקצבה, אך הניח אחריו הורים, סב/סבתא, או אחים שהיו תלויים בו תלות כלכלית מלאה, יהיו הקרובים הללו זכאים לקצבה בשיעורים האלה: תלוי אחד – 50%; שני תלויים – 75%; שלושה תלויים – 90%; ארבעה תלויים – 100%.

אם המבוטח הניח אחריו בן/בת זוג או ילדים הזכאים לקצבה, וההורים גם הם הוכרו כתלויים כלכלית (תלות חלקית), תשולם להם קצבה מטעמי צדק.

הוצאות ריפוי

ניתנות במסגרת ביטוח בריאות ממלכתי. טיפולים שאינם נכללים בביטוח הבריאות וטיפולים במי שאינם מבוטחים בביטוח בריאות, ממשיכים להינתן במימון הביטוח הלאומי. הוצאות הריפוי כוללות אשפוז ושיקום רפואי.

שיקום מקצועי

ניתן לבעלי דרגת נכות צמיתה של 10% לפחות, שבגלל הפגיעה הם אינם יכולים לחזור לעבודתם או לכל עבודה אחרת, ולאמנות של מי שמת עקב פגיעה בעבודה.

שינויי חקיקה

ביטוח נפגעי עבודה גם לכוחות הביטחון

בעקבות חוק ההסדרים מ-1.1.2017, ביטוח נפגעי עבודה הוחל גם על כוחות הביטחון – אנשי שב"ס, שב"כ, המשטרה ומשמר הכנסת – במקרים שהפעילות שקדמה לפגיעה אינה ייחודית למסגרת ולפעילות שבה בוצעה. לפיכך בחלק מהפגיעות (למשל מחלות מסוימות או תאונות דרכים) ישולם הפיצוי כמו לנפגעי עבודה, ובאחרות הוא יוסיף להיות משולם במסגרת חוקי השיקום של משרד הביטחון (התיקון בעקבות ועדת גורן).

התשלום נעשה בידי הביטוח הלאומי וממומן בידי משרד האוצר על חשבון הגוף שאליו שייך הנפגע. השיפוי יהיה גם בגין החלק היחסי של ההוצאות המנהליות שיוציא המוסד לביטוח לאומי לביצוע הוראות אלה.

הארכת הזכאות לדמי פגיעה על חשבון המעסיקים

ב-2005 הורחבה תקופת הזכאות לדמי פגיעה על חשבון המעסיקים מ-9 ל-12 ימים, לרבות לעובדים במשק בית (מי שאין להם מעסיק – למשל עובדים עצמאים, אינם זכאים לדמי פגיעה בעבור ימים האלה). בעד היומיים הראשונים שלאחר הפגיעה דמי הפגיעה משולמים רק למי שאינו יכול לעבוד 12 יום או יותר.

לשינויי חקיקה קודמים ראו דוחות שנתיים קודמים.

מקבלי דמי פגיעה

דמי פגיעה הם גמלה המשולמת לנפגע בעבודה לתקופה מוגבלת – 91 יום לכל היותר. ב-2018 הגיע מספר המקבלים ל-67,836 – ירידה של 0.75% לעומת 2017 כחלק ממגמה של ירידה מתמשכת (לוח 1). מספר ימי האי-כושר לעבודה לעומת זאת עלה בין שתי השנים ב-1.8% והגיע ל-2,809,379 ימים, ומספר ימי האי-כושר הממוצע לנפגע עלה ב-2.6% והגיע ל-41.4 ימים (לוחות 1 ו-2). לעומת 2014 עלה מספר הימים הממוצע לנפגע בכ-5 ימים. העלייה בממוצע ימי האי-כושר עשויה להעיד על החמרה בתאונות במהלך השנים לצד הירידה במספרן.

מספר המקבלים דמי פגיעה ירד לעומת הגידול במספר המועסקים במשק – ב-2018 הם היוו 1.62% מכלל המועסקים לעומת 1.66% ב-2017 (לוח 2).

שיעור המקבלים דמי פגיעה בכלל המועסקים ירד בהדרגה במהלך השנים. הירידה החלה ב-1996 ונמשכה עד 2012 בעקבות שני תיקונים בחוק (ב-1997 – חיוב המעסיק בתשלום בגין הימים הראשונים, וב-2005 ביטול הזכאות לתשלום זה למי שאין להם מעסיק). ב-2013 עלה שיעור המקבלים לכ-2% מהמועסקים, ומאז ירד בהתמדה עד 1.62% מכלל המועסקים.

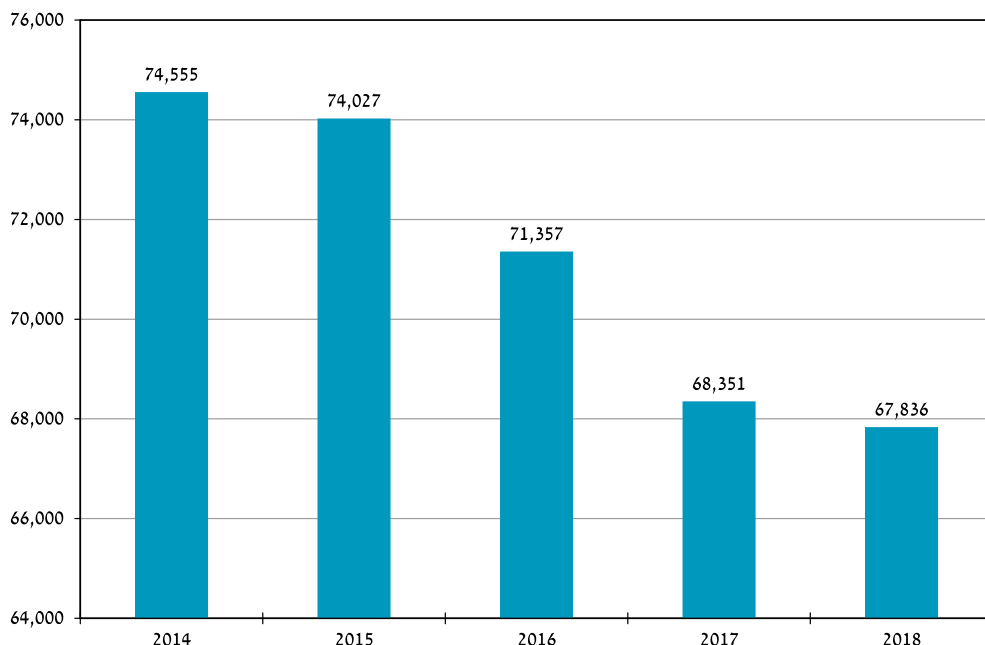
לוח 1: מועסקים, מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר לעבודה, 2014-2018

שנה	מועסקים* (אלפים)	מקבלי דמי פגיעה	ימי אי כושר לעבודה	
			ממוצע לנפגע	סך הכל
2014	3,843.8	74,555	35.7	2,658,441
2015	3,930.2	74,027	37.3	2,763,001
2016	4,020.2	71,357	39.2	2,796,847
2017	4,122.0	68,351	40.37	2,759,898
2018	4,196.7	67,836	41.41	2,809,379

* לפי נתוני החשבונאות הלאומית, הלמ"ס. עובדים ישראלים, עובדים מחו"ל (מדווחים ובלתי מדווחים) ותושבי השטחים.

ביטוח נפגעי עבודה

תרשים 1: מקבלי דמי פגיעה, 2014-2018

לוח 2: השינויים במספר המועסקים, במקבלי דמי פגיעה ובימי אי-כושר לעבודה (אחוזים), 2014-2018

שנה	שיעור השינוי בממוצע לשנה (אחוזים)			מקבלי דמי פגיעה	
	ממוצע ימי אי-כושר	מקבלי דמי פגיעה	מועסקים	כאחוז מכלל המועסקים	שנה
2014	-2.5	-0.3	2.8	1.93	2014
2015	4.5	-0.7	2.2	1.88	2015
2016	5.1	-3.6	2.3	1.77	2016
2017	2.9	-4.2	2.5	1.66	2017
2018	2.6	-0.75	1.8	1.62	2018

מעסיקים המשלמים דמי פגיעה

בחוק נפגעי עבודה יש שני הסדרים (תקנה 22 וסעיף 343 לחוק), שלפיהם המעסיק הוא שמשלם לעובד את דמי הפגיעה ובתמורה מקבל מהביטוח הלאומי עמלה או הנחה בדמי ביטוח. במקרים האלה המעסיק משלם בשם המוסד את דמי הפגיעה במועד תשלום השכר לעובד. מעסיקים שאינם בהסדר נדרשים להחזיר למוסד את התשלום בעבור הימים האלה.

לפי תקנה 22, המעסיק מקבל מהמוסד החזר בעבור היום ה-13 ואילך בתוספת עמלה בשיעור 2.5% מדמי הפגיעה. אם תביעת המבוטח נדחית, המעסיק אינו מקבל החזר. לפי סעיף 343 לחוק, הנוגע למעסיקים גדולים (של יותר מ-500 עובדים), המעסיק סופג את התשלום בתמורה להנחה בדמי ביטוח של 15% מהשיעור הרגיל של דמי הביטוח.

26.5% מן השכירים הזכאים לדמי פגיעה ב-2018 (16,570 מ-62,436) קיבלו את התשלום לפי תקנה 22, ו-0.9% (572 איש) קיבלו לפי סעיף 242 בחוק. מספר המעסיקים בהסדר לפי סעיף 343 בחוק היה 16.

חומרת הפגיעות

מספר ימי האי-כושר הוא אחד המדדים העיקריים לבחינת חומרת הפגיעה. לפי מדד זה, מספר הפגיעות החמורות שבגינן הוגשו תביעות למוסד עולה עם השנים (לוח 3). ב-1996, השנה האחרונה שלפני החלת התשלום לימים הראשונים על ידי המעסיק, היו לכמחצית מכלל המקבלים דמי הפגיעה היו פחות מ-14 ימי אי-כושר, לעומת 28.3% ב-2018. במקביל ועם קיצור התקופה המרבית לתשלום, עלה שיעור הנפגעים עם 61 ויותר ימי אי-כושר – מ-13% ל-30.6% בין שתי השנים. חלקם של הנפגעים עם 15-45 ימי אי-כושר התייצב ברמה של כשליש במהלך השנים.

לוח 3: מקבלי דמי פגיעה לפי מספר ימי האי-כושר, 2014-2018

שנה	סה"כ מועסקים*	סה"כ ימי אי-כושר	סה"כ מקבלי דמי פגיעה	מספר ימי האי-כושר								
				0	1-14	15-30	31-45	46-60	61-75	76-90	91 ויותר**	
מספרים מוחלטים												
2014	3,843,826	2,658,441	74,555	14	27,070	16,053	8,064	5,295	3,888	7,328	6,816	27
2015	3,930,185	2,763,001	74,027	12	24,881	16,296	8,306	5,416	4,132	7,688	7,291	5
2016	4,020,225	2,796,847	71,357	10	22,235	15,548	8,238	5,408	4,170	7,574	8,165	9
2017	4,121,976	2,759,898	68,351	10	22,295	14,906	7,829	5,260	4,151	7,791	8,104	5
2018	4,196,676	2,809,379	67,836	8	19,253	14,720	7,905	5,169	4,217	8,034	8,526	4
אחוזים												
2014			100.0	0.0	36.3	21.5	10.8	7.1	5.2	9.8	9.1	0.3
2015			100.0	0.0	33.6	22.0	11.2	7.3	5.6	10.4	9.9	0.0
2016			100.0	0.0	31.2	21.8	11.5	7.6	5.8	10.6	11.4	0.0
2017			100.0	0.0	32.6	21.8	11.5	7.7	5.8	11.4	11.8	0.0
2018			100.0	0.0	28.3	21.7	11.6	7.6	6.2	11.8	12.6	0.0

* מתוך החשבונאות הלאומית, הלמ"ס. הסדרה 2006-2013 התעדכנה ואי אפשר להשוות בין הסדרה החדשה לישנה.
 ** נפגעים עד 31.1.2002 שקיבלו דמי פגיעה לאחר מועד זה.

עובדים זרים ותושבי השטחים

הדיווח על פגיעות של עובדים זרים, עובדי חברות כוח אדם או עובדי קבלן, לוקה בחסר כנראה בשל תת דיווח, ולכן סביר שהמידע על שיעורי ההיפגעות ורמת הבטיחות במקום העבודה מוטה אף הוא.

שיעור המקבלים דמי פגיעה בקרב העובדים הזרים ותושבי השטחים נמוך בכל השנים משיעורם של הישראלים, אף שסביר שהוא יהיה גבוה יותר, בגלל הענפים המסוכנים למדי (חקלאות ובנייה) שהם מועסקים בהם. השיעור הנמוך עשוי להעיד על כך שנפגעים

ביטוח נפגעי עבודה

באוכלוסייה זו נמנעים מלדווח על פגיעה בעבודה, מכמה סיבות: החשש לאבד את עבודתם אם ייעדרו עקב תאונה, מעמדם הלא חוקי והחשש לגורלם אם ייוודע הדבר, וכנראה גם היעדר מידע על זכויותיהם. בפגיעות קשות אין לעובדים אלה ברירה אלא לפנות לטיפול רפואי ולהגיש תביעה לדמי פגיעה ולנכות.

הביטוח הלאומי משלם במישרין את הוצאות הטיפול החד-פעמי בחדר המיון של עובדים זרים, ומאפריל 2008 גם של עובדי שטחים שנפגעו בתאונות עבודה ולא הגישו תביעה לדמי פגיעה. עובד זר מבוטח בביטוח נפגעי עבודה אף אם הוא שוהה בארץ שלא כדין, אך הגמלה משולמת לו רק ממועד יציאתו מהארץ. התשלום אינו כולל את התקופה שבה נשללה הקצבה.

ב-2018, בדומה לשנים הקודמות, ממוצע ימי האי-כושר לעובד זר שנפגע היה נמוך מזה של תושבי ישראל – 34.2 ימים לעומת 41.4 ימים בהתאמה – אף שהוא היה צפוי כאמור להיות גבוה יותר בשל אופי עיסוקיהם (לוח 4). לעומת זאת ממוצע הימים של העובדים תושבי השטחים נשאר גבוה יחסית (45.1 ימים).

לוח 4: מועסקים*, מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר, לפי תושבות, 2016-2018

מקבלים	סך הכל	תושבי ישראל	תושבי שטחים	עובדים זרים
2016				
מועסקים	4,020,225	3,733,190	99,700	187,335
מזה: מקבלי דמי פגיעה - מספרים	71,357	69,240	1,073	1,044
אחוז מהמועסקים	1.8	1.9	1.1	0.5
ממוצע ימי אי-כושר	39.2	39.2	43.4	32.5
2017				
מועסקים	4,121,976	3,822,066	113,325	186,585
מזה: מקבלי דמי פגיעה – מספרים	68,351	65,989	1,120	1,242
אחוזים	1.7	1.7	1.0	0.7
ממוצע ימי אי-כושר	40.4	40.4	43.3	33.5
2018				
מועסקים	4,196,676	3,902,164	108,400	186,112
מזה: מקבלי דמי פגיעה – מספרים	67,836	65,329	1,233	1,274
אחוזים	1.6	1.7	1.1	0.7
ממוצע ימי אי-כושר	41.4	41.5	45.1	34.2

* מקור: החשבונאות הלאומית, הלמ"ס.

עובדי חברת כוח אדם ועובדי קבלן

בדומה לעובדים הזרים ולעובדי השטחים, גם על שכירים המקבלים שכר מחברות כוח אדם ומקבלני כוח אדם קשה לקבל נתונים. בסקרי כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

מזוהים שכירים אלו לפי השאלה "מי משלם את השכר". עובדים אלה אינם מזוהים במערכת נפגעי עבודה של הביטוח הלאומי, ולכן אי אפשר לבדוק באיזו מידה הם חשופים לסכנות לעומת העובדים האחרים, ואם בגלל היותם מועסקים באמצעות צד שלישי, המעסיק מפחית מאחריותו לביטוחותם.

הבעיה קיימת גם בחברות קבלן שאינן מספקות עובדים אלא שירותים. חברות אלה אינן נדרשות להוכיח ציות לחוקי העבודה והבטיחות בעבודה כדי לקבל רישיון או לחדשו, כפי שנדרש מחברות אחרות.

בהגדרת מקבלי שכר מחברת כוח אדם אין נכללים שכירים העובדים באמצעות קבלן משנה, שהוא אחראי לביצוע עבודתם ולבטיחותם. אלה בעיקר העובדים המועסקים בענפי הכלכלה המשניים – שמירה, אבטחה וניקיון, וטיפול בבית.

עצמאים לעומת שכירים

ב-2018 קיבלו דמי פגיעה 5,400 עצמאים – ירידה של 2.1% לעומת 2017 (לוח 5). העצמאים מהווים כ-8% מסך מקבלי דמי הפגיעה, קצת פחות מייצוגם באוכלוסייה. ממוצע ימי האי-כושר לעבודה בקרב העצמאים היה גבוה בכ-45.5% מזה של שכירים (58.1 ימים לעומת 40 בהתאמה), משום שעצמאים אינם מגישים למוסד תביעות בגין היעדרויות קצרות, של פחות מ-12 ימים.

התפלגות השכירים שקיבלו דמי פגיעה לפי ענף כלכלי² ב-2018 דומה לשנים הקודמות: 15.2% נפגעו במסחר ותיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים, שיעור זהה בתעשייה וחרושת ו-11.9% בבינוי (לוח 6). מבחינת חומרת הפגיעה (הנמדדת כאמור לפי מספר ימי אי-כושר לעבודה), הפגיעות החמורות ביותר מתרחשות זה שנים בענף הבינוי (50.9 ימים) ואחריו באמנות, ביזור ופנאי (46.8 ימים), שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות (45.8), חינוך (42.1 ימים), ומשקי בית כמקומות תעסוקה או כמייצרים טובין ושירותים לשימוש עצמי (41.9).

לוח 5: מקבלי דמי פגיעה וממוצע ימי אי-כושר – שכירים לעומת עצמאים, 2018

ממוצע ימי אי-כושר	מקבלי דמי פגיעה		סך הכל
	אחוזים	מספרים מוחלטים	
41.4	100	67,836	שכירים
40.0	92	62,436	עצמאים
58.1	8	5,400	

2 ב-2012 חלו שינויים מעטים בהתפלגות הנפגעים לפי ענף כלכלי, עם המעבר לסיווג הענפים החדש. הסיווג האחד של ענפי הכלכלה 2011 המפורסם בידי הלמ"ס מחליף את הסיווג האחד של ענפי הכלכלה 1993, והוא מבוסס על המלצת האו"ם לסיווג האחד של ענפי כלכלה: ISIC 4 (International Standard Classification of All Economic Activities), Rev. 4.

ביטוח נפגעי עבודה

לוח 6: מקבלי דמי פגיעה לפי ענף כלכלי – שכירים ועצמאים.

ענף כלכלי	מקבלים		ימי אי-כושר	
	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים
סך הכל	67,836		2,809,379	41.4
סך הכל שכירים	62,436	100.0	2,495,462	40.0
תעשייה וחרושת	9,157	14.7	330,671	36.1
מסחר סיטוני וקמעוני, תיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים	9,493	15.2	385,844	40.6
בינוי	6,967	11.2	354,886	50.9
מינהל מקומי, מינהל ציבורי וביטחון, שירותי חובה של הביטוח הלאומי	5,819	9.3	208,757	35.9
שירותי ניהול ותמיכה	4,778	7.7	191,913	40.2
שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות	4,337	6.9	198,642	45.8
שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד	4,300	6.9	161,078	37.5
שירותי אירוח ואוכל	3,959	6.3	145,276	36.7
שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	2,474	4.0	93,204	37.7
חינוך	1,509	2.4	61,353	40.7
שירותים אחרים	1,687	2.7	70,969	42.1
פעילויות בנדלין	1,559	2.5	49,039	31.5
מידע ותקשורת	1,303	2.1	44,319	34.0
חקלאות, ייעור ודיג	1,393	2.2	53,388	38.3
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	1,248	2.0	43,260	34.7
אמנות, בידור ופנאי	1,103	1.8	51,647	46.8
אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר	312	0.5	10,761	34.5
אספקת מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור	322	0.5	12,487	38.8
כרייה וחציבה	130	0.2	4,981	38.3
משקי בית כמקומות תעסוקה, משקי בית המייצרים טובין ושירותים לשימוש עצמי	13	0.0	538	41.4
ארגונים וגופים בינלאומיים	21	0.0	773	36.8
לא ידוע	552	0.9	21,676	39.3
סך הכל עצמאים	5,400		313,917	58.1

נשים וצעירים

עם התיעוש המתגבר והגידול בחלקן של הנשים בכוח העבודה שאפיינו את שני העשורים האחרונים, גדל בהדרגה גם חלקן של הנשים הנפגעות: שיעור המקבלות דמי פגיעה עלה מ-19.8% ב-1995 ל-32.1% ב-2018 (לוח 7), אך הוא עדיין נמוך לעומת הגברים, ייתכן שבשל אופי עיסוקיהן.

בקרב הצעירים (עד גיל 34) הגברים מהווים 75.7% מכלל המקבלים לעומת 6% – חלקם בקרב המבוגרים (45-65+) (לוח 8). בקרב בני 65 ויותר (שמרביתם אינם עובדים בעבודות פיסיות תובעניות) חלקם של הגברים והנשים היה דומה.

ממוצע ימי האי-כושר של נשים נמוך מזה של גברים – 36.6 לעומת 43.7 בהתאמה – כנראה בשל רמת הסיכון הגבוהה יותר בענפים שבהם גברים צעירים מועסקים.

לוח 7: מקבלי דמי פגיעה לפי מין, 2014-2018

2018	2017	2016	2015	2014	מין
67,836	68,351	71,357	74,027	74,555	סך הכל – מספרים מוחלטים
46,074	46,434	48,786	50,587	51,181	גברים
21,762	21,917	22,571	23,440	23,374	נשים
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל – אחוזים
67.9	67.8	68.4	68.3	68.6	גברים
32.1	32.2	31.6	31.7	31.4	נשים

לוח 8: מקבלי דמי פגיעה לפי גיל ומין (מספרים מוחלטים ואחוזים), 2018

גיל	סך הכל		גברים		נשים	
	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים
סך הכל	67,836	100.0	46,074	100.0	21,762	100.0
עד 17	123	0.2	105	0.2	18	0.1
18-24	6,716	9.9	5,127	11.1	1,589	7.3
25-34	15,182	22.4	11,144	24.2	4,038	18.6
35-44	14,966	22.1	10,615	23.0	4,351	20.0
45-54	14,094	20.8	9,050	19.6	5,044	23.2
55-64	6,605	9.7	3,646	7.9	2,959	13.6
+65	5,550	8.2	3,307	7.2	2,243	10.3

נסיבות הפגיעה

חלקן של תאונות הדרכים בזמן העבודה או בדרך לעבודה או ממנה נשאר יציב בשלוש השנים האחרונות (2016-2018) – כ-24% מכלל תאונות העבודה (לוח 9).

התפלגות מקבלי דמי פגיעה לפי גורם הפגיעה יציבה למדי במהלך השנים. הגורמים השכיחים ב-2014³ היו תאונות דרכים (26.6%); נפילה (מפיגום, סולם או מנוף, מבניין או מבנה, החלקה או מעידה במדרגות), החלקה או מעידה במישור (25.7%); ופגיעה מגופים נופלים, לוחצים או מכים (16.1%) (לוח 10).

התפלגות המקבלים לפי חומרת הפגיעה (הנמדדת לפי מספר ימי האי-כושר) מראה כי מחלות המקצוע גרמו לפגיעות החמורות ביותר – 53.8 ימי אי כושר בממוצע לנפגע. רשימת מחלות המקצוע אמנם סגורה, אך אם מחלה אינה מופיעה בה, אך לדעת המומחים היא נגרמה

3 הנתונים העדכניים ביותר על גורם התאונה ומהות הפגיעה נוגעים לפגיעות מ-2014.

ביטוח נפגעי עבודה

בבירור מתנאי העבודה – היא תוכר כפגיעה בעבודה. פגיעות קשות אחרות, נוסף על מחלות, נגרמו בעיקר מנפילות (41.5 ימי אי-כושר בממוצע לנפגע), ותוצאותיהן היו בעיקר מכות יבשות, הימחצויות, שברים בגפיים, מתיחות ונקעים.

לוח 9: מקבלי דמי פגיעה לפי מקום הפגיעה וימי אי-כושר, 2018-2016

שנה	סך הכל	בעבודה			בדרך לעבודה	
		במהלך העבודה*	תאונות דרכים	תאונות דרכים	תאונות בלי רכב	אחר
2016						
מספרים מוחלטים	71,357	47,711	4,592	12,904	4,928	1,222
אחוזים	100.0	66.9	6.4	18.1	6.9	1.7
ממוצע ימי אי-כושר	39.2	39.5	43.5	36.1	40.4	39.8
2017						
מספרים מוחלטים	68,351	45,578	4,264	12,286	4,922	1,301
אחוזים	100.0	66.7	6.2	18	7.2	1.9
ממוצע ימי אי-כושר	40.4	40.4	44.5	38	42.4	41.8
2018						
מספרים מוחלטים	67,836	45,045	4,174	12,127	5,322	1,168
אחוזים	100.0	66.4	6.2	17.9	7.8	1.7
ממוצע ימי אי-כושר	41.4	41.4	45.9	40	42.9	42.9

* חבטות ופציעות בעבודה שאינן מתאונות דרכים.

לוח 10: מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר לפי גורם הפגיעה, 2014*

גורם הפגיעה	מקבלים		ימי אי כושר	
	מספרים מוחלטים	אחוזים	ממוצע לנפגע	סך הכל
סך הכל	74,756	100.0	36.6	2,734,432
תאונות דרכים	19,868	26.6	37.1	737,241
נפילה	19,188	25.7	41.5	795,869
גוף נופל, מכה, לחץ מגוף	12,040	16.1	33.3	401,424
מכונות, כלים	9,919	13.3	31.9	316,246
מאמץ יתר	6,151	8.2	38.6	237,334
אש, חומר לוחט, אד, חומצה	1,177	1.6	22.0	25,879
קטטה	756	1.0	31.7	23,974
גוף זר בעין	752	1.0	15.0	11,302
הרעלה	521	0.7	22.5	11,717
גורם סביבתי	193	0.3	20.4	3,931
מחלת מקצוע	133	0.2	53.8	7,152
חומר נפץ	102	0.1	34.6	3,533
אחר ולא ידוע	3,956	5.2	40.2	158,830

* ראו הערה 3.

התפלגות לפי **מהות הפגיעה** יציבה אף היא למדי במשך השנים: הימחצות (33.2%), פגיעה בשלד או בשרירים (14.5%), מכה יבשה (12.7%) וחתך בגפה עליונה (9.2%) (לוח 11). מבחינת חומרת הפגיעה, הנמדדת לפי מספר ימי האי-כושר, הפגיעות הקשות היו שבר בגפה תחתונה (63.8 ימים בממוצע לנפגע), פגיעה במערכת כלי הדם (60.8 ימים), שבר בגפה העליונה (59.3 ימים), שבר בגב או בגולגולת או פגיעה בעמוד השדרה (57.9 ימים) ופריקה ללא שבר (49.5 ימים). הגפיים העליונות הן האיבר הפגיע ביותר בתאונות עבודה: שברים וחתכים בהן גרמו להיעדרות מעבודה של 15% ממקבלי דמי הפגיעה.

לוח 11: מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר לפי מהות הפגיעה, 2014*

ימי אי כושר		מקבלים		מהות הפגיעה
סך הכל	ממוצע	אחוזים	מספרים מוחלטים	
2,734,432	36.6	100.0	74,756	סך הכל
880,319	35.4	33.2	24,840	הימחצות
365,346	33.6	14.5	10,869	שלד ושרירים
298,495	31.6	12.7	9,460	מכה יבשה
202,070	29.5	9.2	6,848	חתך בגפה העליונה
257,561	59.3	5.8	4,347	שבר בגפה העליונה
146,286	35.3	5.5	4,141	מתיחה, נקע
197,374	63.8	4.1	3,093	שבר בגפה התחתונה
32,821	23.8	1.8	1,377	כווייה
60,520	57.9	1.4	1,045	שבר גולגולת, גב, שדרה
20,609	21.6	1.3	956	חתך בראש, צוואר, גב
24,276	27.3	1.2	889	חתך בגפה התחתונה
26,822	30.2	1.2	887	סימפטומים
11,108	14.5	1.0	767	חדירת גוף זר
6,732	19.5	0.5	345	הרעלה
13,412	49.5	0.4	271	פריקה ללא שבר
7,481	60.8	0.2	123	מערכת כלי דם
2,731	21.3	0.2	128	שפשוף
180,469	41.3	5.8	4,370	אחר ולא ידוע

* ראו הערה 3.

גמלאות נכות מעבודה

גמלאות נכות משולמות למי שנותרו נכים בעקבות הפגיעה. בעלי דרגת נכות צמיתה של 20% ויותר מקבלים קצבת נכות צמיתה.

ביטוח נפגעי עבודה

קצבת נכות צמיתה

מספר המקבלים קצבת נכות צמיתה עולה בהתמדה, ובדצמבר 2018 הגיע ל-49,393 לעומת 47,069 בדצמבר 2017 – עלייה של 4.9% (לוח 12, תרשים 2). רוב המקבלים (61.6%) היו בדרגות נכות נמוכות (20%-39%) ושיעורן של הנשים בקבוצה זו היה גבוה משל הגברים (65.7%). ל-64.3% מן הנשים היתה דרגת נכות של 20%-39% לעומת 57.8% מן הגברים, בשל אופי העיסוקים השונה. ל-9.6% מן הגברים ו-7% מן הנשים היתה דרגת נכות גבוהה מ-80% (לוח 25 בנספח לוחות ענפי הביטוח).

לוח 12: מקבלי קצבת נכות צמיתה – שכירים לעומת עצמאים. 2018-2014 (דצמבר)

שנה	סך הכל		שכירים	עצמאים
	מספרים מוחלטים	שינוי שנתי (%)		
2014	40,162	5.0	35,184	4,978
2015	42,098	4.8	36,875	5,223
2016	44,604	5.9	39,048	5,556
2017	47,069	5.5	41,163	5,906
2018	49,393	4.9	43,234	6,159

מאפייני המקבלים קצבת נכות שונים במעט מן המאפיינים של מקבלי דמי פגיעה (לוח 25 בנספח לוחות ענפי הביטוח). גיל ההתייחסות הוא גילם של הזכאים בסוף 2018 ולא הגיל בעת הפגיעה, ולכן מרביתם נמצאים בקבוצות המבוגרות יותר – בני 50 ויותר: גברים בני 50-59 למשל, מהווים 24.9% מכלל הגברים הזכאים לקצבה, ונשים – 31.5% מכלל הנשים. הגיל הממוצע של המצטרפים החדשים לנכות צמיתה היה ב-2018 41.5 (גברים 41, נשים 43), ושל המקבלים 56.5 (גברים 56.7, נשים 55.1). דרגת הנכות הממוצעת שלהם היתה 40.5% (גברים 40.8%, נשים 38.7%).

קצבת נכות זמנית

קצבת נכות זמנית משולמת לבעלי דרגת נכות זמנית של 9% לפחות. מספר המקבלים קצבה זו עולה גם הוא בהתמדה, ובדצמבר 2018 עלה מספרם ב-0.7% לעומת 2017 (לוח 13). 8.8% בהם היו עצמאים ו-91.2% שכירים, ודרגת הנכות הממוצעת שלהם היתה 39.3% (גברים 41.2%, נשים 34.1%).

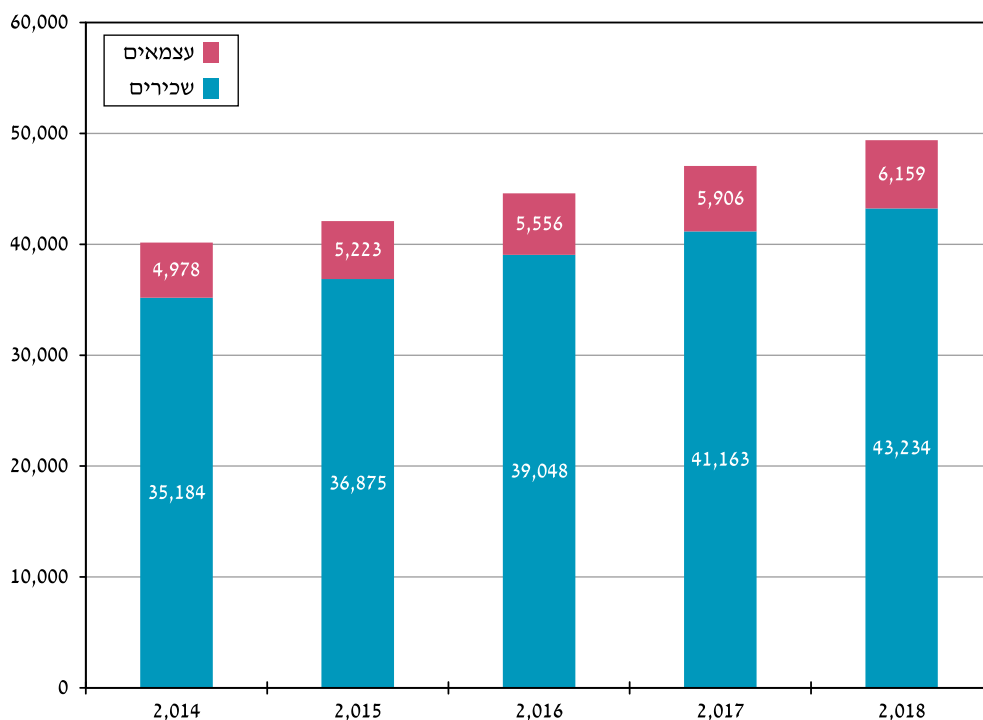
מענק נכות

מענק נכות משולם לנפגע עבודה שדרגת נכותו יציבה – מ-9% עד פחות מ-20%. סכומי המענקים ותנאי הזכאות להם עברו שינויים בשני העשורים האחרונים⁴. ב-2018 שולמו 15,234 מענקים בגין הפגיעות השונות (לעומת 14,997 ב-2017, עלייה של 1.6%) – 13,386 לשכירים

4 סכום המענק השתנה ב-2003 מ-70 קצבאות ל-43 קצבאות.

ו-1,848 לעצמאים (לוח 14). עלייה זו מתונה בהשוואה ל-2016 ו-2017, שבהן נסקו התשלומים בשיעורים של 11%-10%. התשלום הממוצע לשכירים היה ב-2018 כ-42.6 אלף ש"ח לעומת כ-41.3 אלף ש"ח ב-2017, ולעצמאים – 41.3 אלף ש"ח לעומת 40.3 אלף ש"ח בהתאמה.

תרשים 2: מקבלי קצבת נכות צמיתה – שכירים לעומת עצמאים, 2014-2018 (דצמבר)

לוח 13: מקבלי קצבת נכות זמנית – שכירים לעומת עצמאים, 2014-2018 (דצמבר)

שנה	מספרים מוחלטים	סך הכל	
		שינוי שנתי (%)	שכירים
2014	5,080	3.3	עצמאים 448
2015	5,238	3.1	שכירים 4,632
2016	5,335	1.8	עצמאים 455
2017	5,675	6.4	שכירים 4,783
2018	5,714	0.7	עצמאים 461

ביטוח נפגעי עבודה

לוח 14: מקבלי מענק נכות – שכירים לעומת עצמאים.
2018-2014 (דצמבר)

שנה	סך הכל		שנה
	מספרים מוחלטים	שינוי שנתי (%)	
2014	11,872	7.1	10,332
2015	12,322	3.8	10,733
2016	13,701	11.2	11,946
2017	14,997	9.5	13,155
2018	15,234	1.6	13,386
			עצמאים
			1,540
			1,589
			1,755
			1,842
			1,848

קצבת נכות מיוחדת ומענקים מיוחדים

נכי עבודה בדרגת נכות 75% ויותר ונכים עם קשיי הליכה בדרגת נכות 65%-74% זכאים גם לקצבה מיוחדת או למענק מיוחד. התשלום מיועד למימון עזרה אישית, נסיעות, דיור, הוצאות חד-פעמיות לרכישת רכב או הוצאות לרכישת אביזרים מיוחדים הנובעים מהנכות. הסיוע ניתן באמצעות אגף השיקום.

בדצמבר 2018 שולמה קצבה מיוחדת ל-3,993 אנשים ושולמו 157 מענקים (לעומת 3,848 ו-144 בדצמבר 2017 בהתאמה). הסכום הממוצע לקצבה היה 3,714 ש"ח (בדומה ל-2017), ולמענק 35,165 ש"ח (35,007 ש"ח ב-2017). 62 מן המענקים שולמו כסיוע בדיור (45,726 ש"ח בממוצע), 38 לרכישת רכב (46,210 ש"ח), ו-57 לסיוע אחר (16,316 ש"ח).

קצבאות תלויים

בדצמבר 2018 קיבלו 4,796 איש קצבת תלויים לעומת 4,776 בדצמבר 2017 – עלייה של 0.4% (לוח 15). קבוצת המשפחות של ילד אחד ושל אלמנה/ללא ילדים מהווה את הרוב המכריע של מקבלי הקצבה (כ-84%) (לוח 16).

לוח 15: מקבלי קצבת תלויים – שכירים לעומת עצמאים.
2018-2014 (דצמבר)

שנה	סך הכל		שנה
	מספרים מוחלטים	שינוי שנתי (%)	
2014	4,721	0.6	4,082
2015	4,717	-0.1	4,071
2016	4,754	0.8	4,112
2017	4,776	0.5	4,126
2018	4,796	0.4	4,144
			עצמאים
			639
			646
			645
			650
			652

לוח 16: מקבלי קצבת תלויים לפי הרכב המשפחה*, 2014-2018 (דצמבר)

שנה	סך הכל	אלמנה צעירה**	ילד אחד או אלמן/ ללא ילדים	2 ילדים או אלמן/ עם ילד אחד	3 ילדים או אלמן/ עם 2 ילדים	4 ילדים או אלמן/ עם 3 ילדים	צירופים אחרים
2014	4,721	179	3,748	359	219	184	32
2015	4,717	172	3,767	353	222	176	27
2016	4,754	174	3,824	345	211	175	25
2017	4,776	156	3,869	336	229	165	21
2018	4,796	141	3,907	349	228	151	20

* לפי סעיף 132 (2) בחוק.
** הרכבי המשפחה נקבעו לפי דרגת הזכאות.

רמת הגמלאות והיקף תשלומים

דמי הפגיעה הממוצעים ליום לשכירים ולעצמאים עלו ריאלית ב-2018 לעומת 2017 ב-3%, וכאחוז מהשכר הממוצע נותרו ללא שינוי לשכירים ועלו ריאלית לעצמאים, ב-3% (לוח 17).

לוח 17: דמי פגיעה ממוצעים ליום – שכירים לעומת עצמאים 2014-2018

שנה	שכירים			עצמאים		
	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2018 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2018 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע
2014	196.1	195.8	64.3	222.9	222.6	73.1
2015	201.0	202.0	64.5	235.9	237.1	75.7
2016	209.4	211.6	65.7	242.1	244.6	76.0
2017	216.8	218.5	66.1	250.4	252.4	76.3
2018	225.9	225.9	66.5	268.8	268.8	79.1

לוח 18: סכום קצבת נכות צמיחה ממוצעת – שכירים לעומת עצמאים, 2014-2018

שנה	שכירים			עצמאים		
	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2018 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2018 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע
2014	3,481.6	3,476.9	38.1	3,726.0	3,721.0	40.7
2015	3,505.7	3,523.2	37.5	3,723.8	3,742.4	39.8
2016	3,536.3	3,573.5	37.0	3,735.5	3,774.8	39.1
2017	3,567.5	3,596.3	36.2	3,744.4	3,774.6	38.0
2018	3,622.0	3,622.0	35.5	3,765.5	3,765.5	37.0

קצבת נכות צמיחה ממוצעת לשכירים עלתה במעט ב-2018 והגיעה ל-3,622 ש"ח, ולעצמאים ירדה מעט, ל-3,765 ש"ח. כאחוז מהשכר הממוצע ירדה הקצבה הן לשכירים והן לעצמאים.

ביטוח נפגעי עבודה

קצבת התלויים הממוצעת לחודש לשכירים נותרה כמעט זהה ברמה ל-2017, ולעממאים עלתה ריאלית ב-1%. כאחוז מהשכר הממוצע ירדה הקצבה גם לשכירים וגם לעממאים (לוח 19).

לוח 19: קצבת תלויים הודשית ממוצעת – שכירים לעומת עממאים, 2018-2014

שנה	שכירים			עממאים		
	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2018 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2018 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע
2014	6,361.6	6,353.0	69.6	6,738.4	6,729.3	73.7
2015	6,382.0	6,413.9	68.3	6,803.0	6,873.0	72.8
2016	6,396.5	6,463.7	66.9	6,798.5	6,869.9	71.1
2017	6,430.2	6,482.1	65.2	6,818.2	6,873.2	69.2
2018	6,486.3	6,486.3	63.6	6,889.7	6,889.7	67.6

סך התשלומים בענף נפגעי עבודה היה ב-2018 כ-5.1 מיליארד ש"ח לעומת כ-4.8 מיליארד ש"ח ב-2017 – עלייה ריאלית של 5.4% (לוח 20). באחדות מהגמלאות התשלומים ב-2018 נותרו יציבים. בגמלאות הנכות, המהוות את עיקר ההוצאה, התשלומים עלו בין שתי השנים בשיעור דומה מכ-3.8 מיליארד ש"ח לכ-4 מיליארד ש"ח (לוח 21 ותרשים 3).

מאז הוחל ביטוח נפגעי עבודה, חלו שינויים של ממש בהרכב התשלומים בענף (לוח 20). בשנים הראשונות מרבית התשלומים – 54% – יועדו לדמי פגיעה, לעומת כ-40% לקצבת נכות. עם השנים גדל יחסית חלקם של התשלומים לקצבת נכות המשולמת לטווח ארוך, ופחת חלקם של התשלומים לדמי הפגיעה: דמי פגיעה משולמים לטווח קצר ולאנשים שונים במשך השנה ואילו קצבאות הנכות משולמות לטווח ארוך (עד גיל הפרישה ואף לאחר מכן). כיום קצבאות הנכות מהוות את עיקר התשלומים בענף – כ-80%, ודמי פגיעה רק כ-10% (לוח 21). יתר התשלומים מופנים להוצאות ריפוי ושיקום ולגמלאות תלויים.

לוח 20: תשלומים* בענף נפגעי עבודה (אלפי ש"ח), 2018-2014

שנה	מחירים שוטפים (אלפי ש"ח)	מחירי 2018 (אלפי ש"ח)	שינוי ריאלי (%)
2014	4,353,308	4,347,414	6.2
2015	4,549,638	4,572,397	5.17
2016	4,510,628	4,521,554	-1.1
2017	4,761,477	4,799,889	6.1
2018	5,057,504	5,057,504	5.4

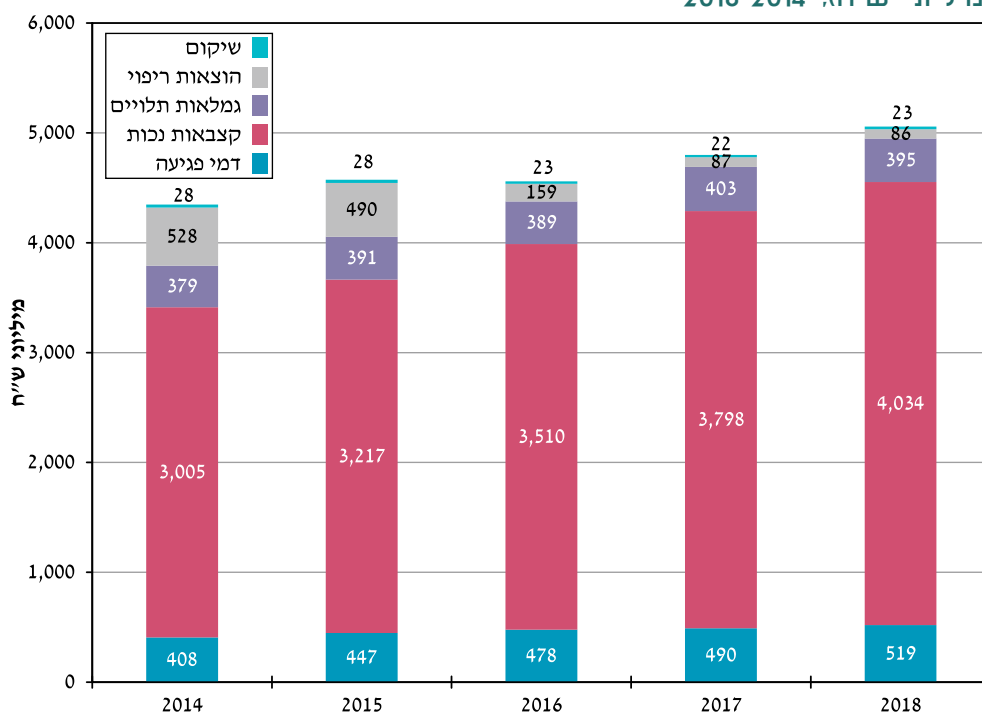
* כולל תשלומים לדמי פגיעה, קצבאות נכות, גמלאות תלויים, הוצאות ריפוי והוצאות שיקום. הסדרה עודכנה ב-2017, שנים קודמות השתנו בהתאם.

לוח 21: התשלומים* בענף נפגעי עבודה לפי סוג התשלום (אחוזים), 2018-2014

שנה	סך הכל	דמי פגיעה	קצבאות נכות	גמלאות תלויים	הוצאות ריפוי	הוצאות שיקום
2014	100.0	9.4	69.1	8.7	12.1	0.6
2015	100.0	9.8	70.3	8.6	10.7	0.6
2016	100.0	10.5	77.0	8.5	3.5	0.5
2017	100.0	10.2	79.1	8.4	1.8	0.5
2018	100.0	10.3	79.8	7.8	1.7	0.5

* לא כולל תשלומים לפעולות למניעת תאונות או לבטיחות בעבודה, מחקרים, מפעלים מיוחדים, סיוע משפטי, ועדות רפואיות, חוות דעת ותשלומי מינהל לגורמי חוץ. הסדרה עודכנה ב-2017, שנים קודמות עודכנו בהתאם.

תרשים 3: התשלומים* בענף נפגעי עבודה לפי סוג התשלום (מיליוני ש"ח), 2018-2014

* לא כולל תשלומים לפעולות למניעת תאונות או לבטיחות בעבודה, מחקרים, מפעלים מיוחדים, סיוע משפטי, ועדות רפואיות, חוות דעת ותשלומי מינהל לגורמי חוץ.